

✉ RE: Re: Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum

Búið til	15.11.2021 15:52:28
Höfundur	Snorri Sigurðsson
Sent	15.11.2021 15:52:26
Tilheyrir	 202110-0011 - Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum, umsókn um matsáætlun

Efni

RE: Re: Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum

Upplýsingar

Vinnsla

Sent	15.11.2021 15:52:26	Staða	Imported
Eigandi		Tímamörk	
Skjalalykill	42-2 Umsagnir um matsskýrslur/matsáætlanir		
Lykilorð			

Þátttakendur

Frá	Snorri Sigurðsson - NI (Snorri.Sigurðsson@ni.is)
Til	Jakob.Gunnarsson@skipulag.is, skipulag@skipulag.is

Innihald

Góðan daginn,

Eftirfarandi er umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um matsáætlunina. Við þökkum viðbótarfrest sem var veittur til að vinna umsögnina.

Tilvísun í mál nr. 202110-0011 (LA).

Vísað er í bréf dags. 8. október 2021 frá Skipulagsstofnun, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands, um tillögu að matsáætlun um þjónustumiðstöð í Landmannalaugum.

Náttúrufræðistofnun Íslands skilaði inn umsögn um tillögu að deiliskipulagi fyrir Landmannalaugar 24. mars 2017 (https://www.ni.is/sites/ni.is/files/atoms/files/tillaga_ad_deiliskipulagi_fyrir_landmannalaugar_i_rangarthingi_ytra_umsogn.pdf) og umsögn um drög að tillögu að matsáætlun fyrir þjónustumiðstöð í Landmannalaugum 22. nóvember 2019 (https://www.ni.is/sites/ni.is/files/atoms/files/drog_ad_tillogu_ad_matsaaetlun_fyrir_landmannalaugar.pdf) (https://www.ni.is/sites/ni.is/files/atoms/files/drog_ad_tillogu_ad_matsaaetlun_fyrir_landmannalaugar.pdf)

Í þessum umsóknnum er m.a. bent á hversu einstakt friðland að Fjallabaki er á lands- og heimsvísu og að svæðið er skráð á yfirlitsskrá Íslands sem mögulegt heimsminjasvæði UNESCO (<https://whc.unesco.org/en/tentativelists/5817/>) (<https://whc.unesco.org/en/tentativelists/5817/>). Í þessari tillögu að matsáætlun eru ekki gerðar miklar breytingar frá fyrri tillögum fyrir utan tilfærslu úr Sólvangi að hraunjaðri Námshrauns. Í henni er lýst fyrirhugaðri framkvæmd innan friðlandsins sem snýr að innviðauppbyggingu fyrir ferðamenn á áður lítt röskuðu eða óröskuðu svæði. Ráðgerðar framkvæmdir eru þjónustubyggingar, tjaldsvæði, bílastæði, göngustígar, setlaug og auk þeirra nýir varnargarðar, raf- og vatnslagnir, rotþrær og breytingar á vegum.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér tillögu að matsáætlun og gerir eftirfarandi athugasemdir.

Í töflu 2, bls. 7, vantar að nefna leyfi frá Umhverfisstofnun. Í auglýsingu um friðlandið (Stj.tíð. B, nr. 354/1979, https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Fridlyst-svaedi/Auglysingar/fjallabak_354_1979.pdf) (https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Fridlyst-svaedi/Auglysingar/fjallabak_354_1979.pdf) stendur í 5-lið um gildandi reglur: „*Mannvirkjagerð, efnistaka og annað jarðrask á friðlandinu er háð samþykki [Umhverfisstofnunar]. Um valdsvið sveitarstjórna hvað snertir mannvirkjagerð og jarðrask fer eftir 17. gr. náttúruverndarlaga og ákvæða skipulagslaga nr. 19/1964 með breytingum, skv. 1. gr. laga nr. 25/1972 og 1. gr. laga nr. 36/1978. Ferðafélagi Íslands skal þó heimilt að hafa þar áfram skála, enda sé staðsetning stærð og gerð mannvirkja háð leyfi stofnunarinnar.*“ Og jafnframt „*Til undanþágu frá reglum þessum þarf leyfi [Umhverfisstofnunar] eða þess sem fer með umboð ráðsins.*“

Mynd 8, bls. 15, sýnir yfirlit yfir framkvæmdasvæðið. Sýna þarf nákvæmt kort af skipulagi framkvæmdasvæðisins, þ.e. við Námshraun, Námskvísl og við Laugahraun, þar sem sýndir eru, eftir því sem við á, byggingareitir, bílastæði, göngustígar, varnargarðar, breytingar á vegum, rotþrær, lagnaleið rafstrengs í jörðu, ásamt lögnum fyrir heitt og kalt vatn inn á framkvæmdasvæðið.

Á mynd 8 sést að byggingareitur (gulur litur) liggur upp að hraunjaðri Námshrauns sem skapar hættu á að hraunið verði fyrir raski og ágangi ferðamanna. Fyrir utan það breyta byggingar ásjúnd svæðisins með því að skyggja á tilkomumikinn jaðar hraunsins, en Námshraun er metið með hátt verndargildi og nýtur sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga. Sama á við um byggingareit sunnan við Námshraun. Útbúa þarf ásjúndarmyndir af framkvæmdarsvæðunum sem sýna hvernig fyrirhugaðar byggingar og varnargarðar falla inn í landslag svæðisins. Á bls. 34 kemur fram að í umhverfismatsskýrslu verða myndir „... þar sem mannvirki hafa verið felld inn á ljósmyndir af svæðinu miðað við stöðuna fyrir breytingar og mögulega uppbyggingu í Námshrauni.“ Einnig þarf að sýna slíkar myndir af breytingum ásjúndar við Námskvísl þar sem fyrirhugað er að breyta farvegi árinna og byggja varnargarð.

Ljóst er að fyrirhuguð framkvæmd felur í sér mikla efnistöku er varðar byggingu varnargarða, bílastæða og vega. Gera þarf betur grein fyrir efnisþörf og fyrirhugaðri staðsetningu efnisnáma varðandi framkvæmdina. Gera þarf grein fyrir hæð varnargarða og gerð þeirra. Náttúrufræðistofnun vill ítreka fyrri ábendingar um hátt verndargildi ljósu líparít áreyranna sem eru einstakar á landsvísu og enn fremur telur stofnunin afar óæskilegt að fara í efnisnám innan friðlandsins þar sem um friðlýst svæði er að ræða og vegna mikilvægi jarðminja og landslagsásýndar innan þess.

Á bls. 17 stendur „*Gatnamót þessara vega verða færð lítillaga til austurs en með því er fengin betri opnun inn Landmannalaugar og Öruggeri gatnamót.*“ Gera þarf betri grein fyrir breytingum á veg og sýna á korti.

Á bls. 19 stendur „*Þegar svæðið verður fullbyggt þá er gert ráð fyrir 220 bílastæðum fyrir fólksbíla, 10 stæðum fyrir stóra bíla og 20 stæðum fyrir rútur.*“ Í dag er Fjallabaksleið nyrðri varla fær fólksbílum og því telur Náttúrufræðistofnun að það þurfi að koma fram í umhverfismatsskýrslu hvort til standi að gera Fjallabaksleið færa fólksbílum. Ef svo er, má búast við verulegri fjölgun gesta inn á svæðið. Gera þarf grein fyrir til hvaða mótvægisáðgerða er áætlað að grípa til ef gestafjöldi í Landmannalaugum verður það mikill að þölmörk náttúruverndarsvæðisins stafar hætta af og við slíkar mögulegar aðstæður hvernig mun samstarfi háttáð við Umhverfisstofnun sem fer með umsýningu með friðlandinu. Gera þarf grein fyrir hvernig framkvæmdin samræmist stjórnunar- og verndaráætlun friðlandsins

(<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/sudurland/fridland-ad-fjallabaki/stjornunar-og-verndaraaetlun/>) (<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/sudurland/fridland-ad-fjallabaki/stjornunar-og-verndaraaetlun/>)).

Á bls. 19 er fullyrt að næturgestum í Landmannalaugum hafi ekki fjölgað síðustu 10 árin en ekki vitnað í heimildir því til staðfestingar. Vitnað er í tölur Ferðafélags Ísland frá 2014 að gisting ferðamanna hafi verið samtals 16.629 manns, þar af 4428 í skála en 12.201 í tjaldi. Í áætlun Ferðamálastofu fyrir árið 2016 sem nefnd er á bls. 18, er talið að gestir í Landmannalaugum hafi verið um 141.700 manns. Náttúrufræðistofnun telur nauðsynlegt að gera nákvæmari úttekt á núverandi fjölda og áætlaðri fjölgun ferðamanna í Landmannalaugum með tilkomu nýrrar þjónustumiðstöðvar. Eins þarf að kanna þölmörk friðlandsins sem byggir á nýlegum rannsóknum. Til stendur að bæta úr þessu að einhverju leiti í umhverfismatinu með nýrri rannsókn frá 2019.

Á bls. 19 stendur: „*Gistiplássum verði fjölgað úr 78 í 120 þegar hámarksuppbygging hefur orðið á svæðinu en uppbyggingin er áætluð í fjórum áföngum. Inni í þessum tölum er skáli Ferðafélags Íslands en verða gistipláss fyrir ferðamenn innan skipulagssvæðisins aldrei fleiri en 120. Ef gistináttanýting verður sú sama og virðist vera hjá Ferðafélaginu þá má áætla að það verði 6812 manns í skála yfir árið þegar svæðið verður fullbyggt.*“ Náttúrufræðistofnun telur þessar tölur ekki ganga upp og þurfi að skoða betur í ljósi þess að skáli Ferðafélags Íslands verður áfram með gistingu fyrir 78 manns og fyrirhuguð bygging gestaskála við Námskraun er áætluð að taki 120 manns auk gistingu fyrir 28 starfsmenn. Þetta gerir samtals gistipláss fyrir 226 manns en ekki 120.

Sama má segja um áætlun um fjölda ferðamanna á tjaldsvæðum og í húsbílum þar sem „*Gert er ráð fyrir óverulegri eða engri fjölgun ferðamanna í tjaldgistingu*“. Koma þarf skýrt fram hvort til stendur að leggja niður tjaldsvæðið við skála Ferðafélags Íslands. Á bls. 19 kemur fram: „*Að hámarki er pláss fyrir 30 tjöld við skála Ferðafélags Íslands, 150 tjöld við Námskraun og 50 húsbíla, sem má segja að pláss sé að algjör hámarki fyrir 500 manns.*“ Náttúrufræðistofnun telur að rökstyðja þurfi betur óverulega eða enga fjölgun ferðamanna í tjaldsgistingu út frá þessum tölum.

Í umhverfismatskýrslu verður gerð betri grein fyrir vatnstöku, bæði heita og kalda vatnsins, innan svæðisins og lagnaleiðum að framkvæmdasvæðinu. Eins þarf að gera grein fyrir mögulegum áhrifum á grunnvatnsstöðu svæðisins samfara aukinni vatnstöku. Lægri grunnvatnsstaða gæti haft alvarlegar afleiðingar á votlendið og eins jarðhitalaugina við Laugahraun. Í tillögum er ekki fjallað um nýjar borholur vegna vatnstöku, en gera þarf grein fyrir þeim ef slíkt er fyrirhugað.

Á bls. 23 stendur „*Reiknað er með að færa Námskvísl nokkuð frá hlíðinni þar sem fyrirhugað er að koma fyrir byggingum. Er færslan mest um 20 metra, mælt í miðju farvegur og er nýr farvegur um 150 m langur.*“ Á bls. 39 er talað um tilfærslu á Jökulgilskvísl og líklega er um Námskvísl að ræða þar sem hún rennur út í Jökulgilskvísl. Þetta þarf að vera ljóst og sýna þarf hvar tilfærslan er, umfang breytinga á árfarveginum og lýsa framkvæmd. Náttúrufræðistofnun bendir enn og aftur á að allar breytingar og rask á náttúrufari eru óæskilegar innan friðlandsins. Gera þarf grein fyrir því raski sem þessi framkvæmd kemur til með að valda ásamt uppbyggingu varnargarða, hæð þeirra, gerð og efnisþörf.

Náttúrufræðistofnun telur ekki þörf á nýrri úttekt á vistgerðum svæðisins en ljóst er að nýir pallar frá Námskvísl yfir að jarðhitalauginni munu hafa áhrif á viðkvæman votlendis- og jarðhitagróður. Þarna eru bæði starungsmýrarvist og mýrarhveravist sem eru með mjög hátt verndargildi og skilgreindar sem forgangsvistgerðir (Olga Kolbrún Vilmundardóttir, o.fl. 2019 <https://utgafa.ni.is/skyrslur/2019/NI-19008.pdf>) (<https://utgafa.ni.is/skyrslur/2019/NI-19008.pdf>). Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt að gerð sé grein fyrir þjónustu- og göngupóllum við votlendið fyrir framan Laugahraun og mögulegu raski sem fylgir þeim framkvæmdum. Þá er æskilegt að plöntur séu skoðaðar þar sem fyrirhugaðar framkvæmdir verða og að vaxtarstöðum sjaldgæfra plantna verði ekki raskað (<https://vistgerdakort.ni.is/>) (<https://vistgerdakort.ni.is/>)).

Varðandi fugla er hér um að ræða friðlýst svæði þar sem fuglalífið er um margt sérstætt. Langt er liðið frá því fuglaathuganir fóru fram síðast í Landmannalaugum og því telur Náttúrufræðistofnun þörf á að fram fari heildarúttekt á varptíma svo grunnástandið sé þekkt fyrir mögulegar breytingar innan svæðisins í framtíðinni.

Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt að við mat á umhverfisáhrifum sé gerð grein fyrir núll kosti, þ.e. að engin framkvæmd eigi sér stað á svæðinu við Landmannalaugar og að einnig sé gerð grein fyrir þeim möguleika að uppbygging innviða fyrir ferðamenn fari fram á núverandi skálasvæði þar sem til staðar eru varnargarðar og yfirborði svæðisins hefur verið meira eða minna raskað í gegnum tíðina.

Á bls. 8 stendur „Markmið framkvæmdarinnar er að styrkja ímynd Landmannalauga sem stórbrotið náttúrusvæði og þannig raska sem minnst náttúru og lífríki svæðisins.“ Þetta markmið stenst ekki þar sem verið er að fara í uppbyggingu á áður óröskuðu svæði innan friðlands. Nýjar byggingar (rúmlega 1600 m²) og varnargarðar munu hafa í för með sér rask og ásýndabreytingar þegar komið er inn í Landmannalaugar og draga úr verndargildi jarðminja eins og líparít áreyrunum og Námshrauni. Þá er ekki fyrir séð hvaða áhrif aukin vatnstaka mun hafa á svæðið við Laugahraun.

Samantekt úr því sem fram hefur komið og sem Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt að komi fram í umhverfismatsskýrslu:

- Skipulagsuppdráttur af framkvæmdasvæðinu sem sýnir staðsetningu bygginga, bílastæði, göngustíga, ásamt lagnaleiðum vatns og rafmagns og staðsetningu rotþróa
- Teikningar á korti sem sýna nýja vegi og varnargarða, sneiðmyndir sem sýna hæð þeirra og gerð og gera grein fyrir framkvæmdum þeim tengdum s.s. stíflun árfarvega, vinnuslóðar o.fl.
- Gera þarf grein fyrir tilfærslu á Námskvísl og sýna á korti
- Gera þarf grein fyrir efnistökusvæðum vegna framkvæmda bæði innan og utan friðlandsins
- Ljósmyndir sem sýna ásýnd framkvæmda á landslag við Námskvísl og Námshraun
- Gera þarf grein fyrir bættum fólksbílafærum vegum á Fjallabaksleið nyrðri miðað við að bílastæði við Landmannalaugar taki við 220 fólksbílum
- Gera þarf grein fyrir núverandi fjölda næturgesta í skála og tjöldum og áætlun um gistinætur eftir að uppbyggingu lýkur
- Gera þarf grein fyrir mótvægisáðgerðum framkvæmdaraðila til verndar náttúru ef gestafjöldi fer yfir þolmörk svæðisins
- Gera grein fyrir samstarfi við Umhverfisstofnun sem hefur umsjón með friðlandinu og hvernig stjórnunar- og verndaráætlun friðlandsins samræmist fyrirhugaðri framkvæmd
- Gera þarf grein fyrir áætlaðri aukningu í vatnstöku, bæði heitt og kalt vatn, og möguleg áhrif á grunnvatnsstöðu, votlendi og jarðhitalaug
- Gera grein fyrir framkvæmdum í tengslum við lagnaleiðir rafmagns og vatns
- Gera þarf grein fyrir núll kosti, þ.e. engar framkvæmdir, og einnig öðrum kosti þ.e. að innviðauppbygging verði á svæðinu við núverandi skála
- Kanna þarf áhrif uppbyggingu palla yfir votlendi- og jarðhitasvæði og skoða þarf plöntur þannig að vaxtarstöðum sjaldgæfra plantna verði ekki raskað
- Gera þarf heildarúttekt á fuglalífi yfir varptíma svo grunnástand svæðisins sé þekkt og út frá því hægt að meta mögulegar breytingar í framtíðinni.

Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson

Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs / Head of Division, Nature Protection

Náttúrufræðistofnun Íslands / Icelandic Institute of Natural History
Urriðaholtsstræti 6-8, 220 Garðabær.

Sími/Tel: (354) 5 900 500. www.ni.is (<http://www.ni.is/>)

NÁTTÚRUFRAÐISTOFNUN ÍSLANDS

From: "Jakob Gunnarsson - SLS" <Jakob.Gunnarsson@skipulag.is>
To: "Snorri Sigurðsson - NI" <Snorri.Sigurdsson@ni.is>
CC:
Subject: RE: Re: Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum
Date: 5.11.2021 11:13:56

sæll

Það er auðsótt Snorri

Kveðja

Jakob Gunnarsson

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment
Skipulagsstofnun - National Planning Agency
Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland
sími 595 4100
Jakob.Gunnarsson@skipulag.is
www.skipulag.is
www.facebook.com/skipulagsstofnun

From: Snorri Sigurðsson - NI <Snorri.Sigurdsson@ni.is>
Sent: föstudagur, 5. nóvember 2021 09:48
To: Jakob Gunnarsson - SLS <Jakob.Gunnarsson@skipulag.is>
Subject: Re: Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum

Sæll Jakob,

Ég vildi athuga hvort möguleiki væri að fá örlítinn meiri frest á að skila þessari umsögn um matsáætlun þjónustumiðstöðvarinnar. Það virðist vera annatíð í umsögnum, mikill stafli sem við erum að vinna okkur í gegnum og við viljum geta skoðað vandlega hvort og hvernig fyrri athugasemdum okkar um drög að matsáætlun var svarað. Þess vegna væri gott að fá aðeins fleiri daga í næstu viku ef að það er hægt.

Með kveðju,

Snorri Sigurðsson

Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs / Head of Division, Nature Protection

.....
Náttúrufræðistofnun Íslands / Icelandic Institute of Natural History
Urriðaholtsstræti 6-8, 220 Garðabær.

Sími/Tel: (354) 5 900 500. www.ni.is (<http://www.ni.is/>)

NÁTTÚRUFRAÐISTOFNUN ÍSLANDS

From: "Jakob Gunnarsson - SLS" <Jakob.Gunnarsson@skipulag.is (mailto:Jakob.Gunnarsson@skipulag.is)>
To: "Móttaka - NI" <Mottaka@ni.is (mailto:Mottaka@ni.is)>
CC:
Subject: Þjónustumiðstöð í Landmannalaugum
Date: 8.10.2021 16:08:01

Rangárþing ytra hefur sent Skipulagsstofnun meðfylgjandi matsáætlun um ofangreinda framkvæmd, móttækin 5. október 2021, skv. 21. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Hér með er óskað eftir að Náttúrufræðistofnun Íslands gefi umsögn um matsáætlunina skv. 2. mgr. 21. gr. laganna og 17. gr. reglugerðar nr. 660/2015 um mat á umhverfisáhrifum.

Í umsögninni þarf eftir því sem við á að koma fram hvort matsáætlunin geri nægjanlega grein fyrir framkvæmdinni og umhverfi hennar, hvort Náttúrufræðistofnun geri athugasemdir við þá umhverfisþætti sem matið á að taka til, valkosti sem leggja á mat á, gagnaöflun sem er fyrirhuguð, hvernig til standi að vinna úr gögnunum til að meta umhverfisáhrif og hvernig eigi að setja þau fram í umhverfismatsskýrslu. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmd er háð.

Umsögnin óskast send Skipulagsstofnun fyrir 8. nóvember 2021 á tölvupóstfang: skipulag@skipulag.is (mailto:skipulag@skipulag.is) og jakob@skipulag.is (mailto:jakob@skipulag.is). Athugið að umsagnarbeiðni þessi er eingöngu send rafrænt.

Jakob Gunnarsson

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment

Skipulagsstofnun - National Planning Agency

Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland

sími 595 4100

Jakob.Gunnarsson@skipulag.is (mailto:Jakob.Gunnarsson@skipulag.is)

www.skipulag.is (http://www.skipulag.is)

www.facebook.com/skipulagsstofnun (http://www.facebook.com/skipulagsstofnun)

Viðhengi

image001.jpg (9 KB)

image003.png (11 KB)

image002.png (5 KB)